

ELS CRÍTICS

El llibre que em va salvar la vida

Una història melangiosa i plena d'humor de l'escriptora Iris Murdoch i traduït al català per Laura Baena

Per *Joan Daniel Bezonoff*

Fa trenta anys, quan encara cercava l'amor i no un mecenes, vaig tenir una pena d'amor, ridícula tants anys després. Veient el meu estat lamentable, Patrick Delavaloire, un dels meus millors amics, em va oferir la traducció francesa de *The Sea, the Sea* d'Iris Murdoch. Per fi el lector català el podrà llegir en la seva llengua. El llibre apareix com una paròdia de les memòries d'actors. La imitació és tan bona que el lector al començament tendeix a comparar-lo amb els records d'Errol Flynn, de Jacques Charron o de Robert Hossein.

Amb ductilitat i un domini de la narració, la novel·lista irlandesa ens proposa una gran novel·la sobre l'amor, la mort i la vida. Charles Arrowby, el narrador i antiga glòria del teatre britànic i per tant defensor de Shakespeare, es jubila en una torre vora mar. Hi retrobem l'atmosfera de *L'illa negra* de Tintín. Allí, però, no hi viu cap goril·la sinó un fantasma, "*a skeleton in the cupboard*" (un cadàver a l'armari) que diuen els anglesos. Darrere els trets d'una vella del poble, Charles Arrowby reconeix Mary Hartley Smith, la noia que va estimar d'adolescent.

Contra tota evidència, lluita amb el seu propi fantasma. S'obstina a fer veritat allò que es proclama fals.

"I have battered destructively and in vain upon the mystery of someone else's life and must cease at least." (M'he abocat a una lluita destructora i vana contra el misteri de la vida d'una altra persona, i és hora que pari).

Per mi —ho dic amb tota la solemnitat requerida —aquesta novel·la és una de les millors anàlisis de la passió amorosa. Un llibre digne d'*Un amor de Swannde* Marcel Proust, de *Les deux étendards* de Lucien Rebatet, de *Les horreurs de l'amour* de Jean Dutourd i de *Patul lui Procust* de Camil Petrescu. Potser algun dia em faran cas i traduiran aquestes obres mestres. Que hi ha encara algú a Catalunya que sàpiga francès o romanès?

La penetració psicològica de l'autora és realment extraordinària. Va saber posar-se en la pell i en el cervell dels personatges masculins i, si no tinguéssim un mínim d'informacions sobre la novel·lista, podríem creure que és un home.

Quina sort té el lector que encara no ha llegit aquesta història melangiosa i plena d'humor alhora!

Jouvet hauria fet d'un magnífic Charles Arrowby al cinema si no hagués tingut el mal gust de deixar-nos 27 anys abans de la publicació del llibre, aquest breviar dels enamorats. Creieu-me. Si heu de llegir un sol llibre enguany, llegiu *El mar, el mar*. Com Gatsby, intenta anar riu amunt i reviure el passat. *"You can't repeat the past. Can't repeat the past? He cried incredulously. Why of course you can!"* (—No pots repetir el passat —No repetir el passat? —va cridar amb incredulitat—. Clar que sí!).